

SUT GAN GARAN AI LAM

Written by Kachin Orature Project

Illustrations by Shawanang

Supervised by Keita Kurabe

Kachin Folktale 100
SUT GAN GARAN AI LAM

Text © Kachin Orature Project 2024.

Illustrations © Shawanang 2024.

Supervised by Keita Kurabe

Layout by Sa Rit

Based on M. King Nang (speaker), Keita Kurabe (depositor), 2017. Sut gan garan ai lam (Apportioned Share of the Heritage). XML/MPEG/X-WAV. KK1-0970 at catalog.paradisec.org.au. <https://dx.doi.org/10.4225/72/5989e79732c35>

First published 2024

Published by

Research Institute for Languages and Cultures of Asia and Africa (ILCAA)

Tokyo University of Foreign Studies

3-11-1, Asahi-cho, Fuchu-shi, 183-8534, Tokyo, JAPAN

ISBN 978-4-86337-512-3

This work was supported by

- TUFS Field Science Commons

- JSPS KAKENHI Grant Number JP20K13024

- Description and Documentation of Language Dynamics in Asia and Africa (DDDLing), Research Institute for Languages and Cultures of Asia and Africa (ILCAA), Tokyo University of Foreign Studies

This work is licensed under a Creative Commons Attribution 4.0 International License.

<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>

SUT GAN GARAN AI LAM

Written by Kachin Orature Project
Illustrations by Shawanang
Supervised by Keita Kurabe

Ga baw gaw moi shinggyim masha ni nga pra hkrat wa ai shaloi
sut gan garan ai lam re.

Moi shawng de, Hpan Wa Sagya ngu ai wa gaw

mungkan ga na amyuu ni hpe sut gan garan ya na matu shaga dat
ai da.

Dai shaloi shan hpyi hta e laika ka nna shawng jaw dat ai da.

Dai shaloi anhte Wunpawng sha ni a kaji kawa gaw

dai shan hpyi laika hpe atsawm n yu ai sha, gun wa ai shan hpyi laika hpe
marang madi kau hkrup ai da.

Marang madi kau ai majaw shi gaw kakang jahkraw ai da.

Dai yang ndai sangau sama gaw sha na zawn zawn nga nna manam wa ai da.

Shi gaw grai sha mayu nna ju sha kau ai da.

Dai majaw dai shan hpyi laika kaw gara hku ka da ai re hpe shi n chye mat ai da.

Dai hku hpang shani du re shaloi

Manang ni rai gun nna yan yu wa ai hpe mu rai nna shi gaw san ai da.

“E, manang ni, nanhte gaw hpa baw gun nga mata?” ngu san jang
shanhte manang ni gaw

“Anhte hpe mani jaw dat ai laika kaw nang n hti yu ai i?”

“Anhte hpe dai ni sut gan sa gun la mu, ngu nna ka da ai le,” ngu
tsun ai da.

Rai jang “Koi, dai nga yang gaw ngai mung sa sana re,” ngu nna shi gaw hkrup ai mi hta gun mat wa ai she ndai ka ran htingga ngu ai ndai hta gun nna sa mat wa ai da.

Shawng sa mat wa ai manang ni hta hpang hkrat nna sa ai re majaw garan ngam ai rai kachyi kachyaw sha ngam ai ten she sa du hkrup ai da.

Shi sa ai shaloi gaw “E, Hpan Wa Sagya e, ngai gaw ya she du nngai law.”

“Ya ngam ai hte mi ngai hpe naw jaw dat rit,” ngu nna sa tsun ai da.

Shaloi ndai Hpan Wa Sagya gaw sut gan mahkawng ai da.

Wo jut shingnaw hkan na kachyi kachyaw rai nna kap taw nga ai
dai ni hpe

mahkawng la nna shi hpe jaw dat ai da.

Shi hpe jaw dat rai yang gaw ka ganoi hpring hkra gaw rai sai da.

Ganoi hpring hkra rai sai ngu nna

shi gaw tsawm ra kabu let rai nna gun mat wa sai da.

Rai ti mung nta n du shi yang hkrun lam hta e,

shi na htingga gaw ka ran htingga hku kaba ai re majaw

lam hkan kachyi kachyi rai nna hkrat mat ai da.

Shi gaw lam hkan hkrat tim n dum ai da.

Dai hku rai nna nta kaw du wa yang gaw

sut gan ni gaw kachyi mi sha ngam taw nga ai da.

Shi madu jan gaw “Koi, ya ndai zawn rai na gun jahkrat kau ai gaw.”

“Hpawt ni gaw n jahkrat hkra di u yaw,” ngu ai da.

Hpang shani mung bai sa na matu htet dat ai da.

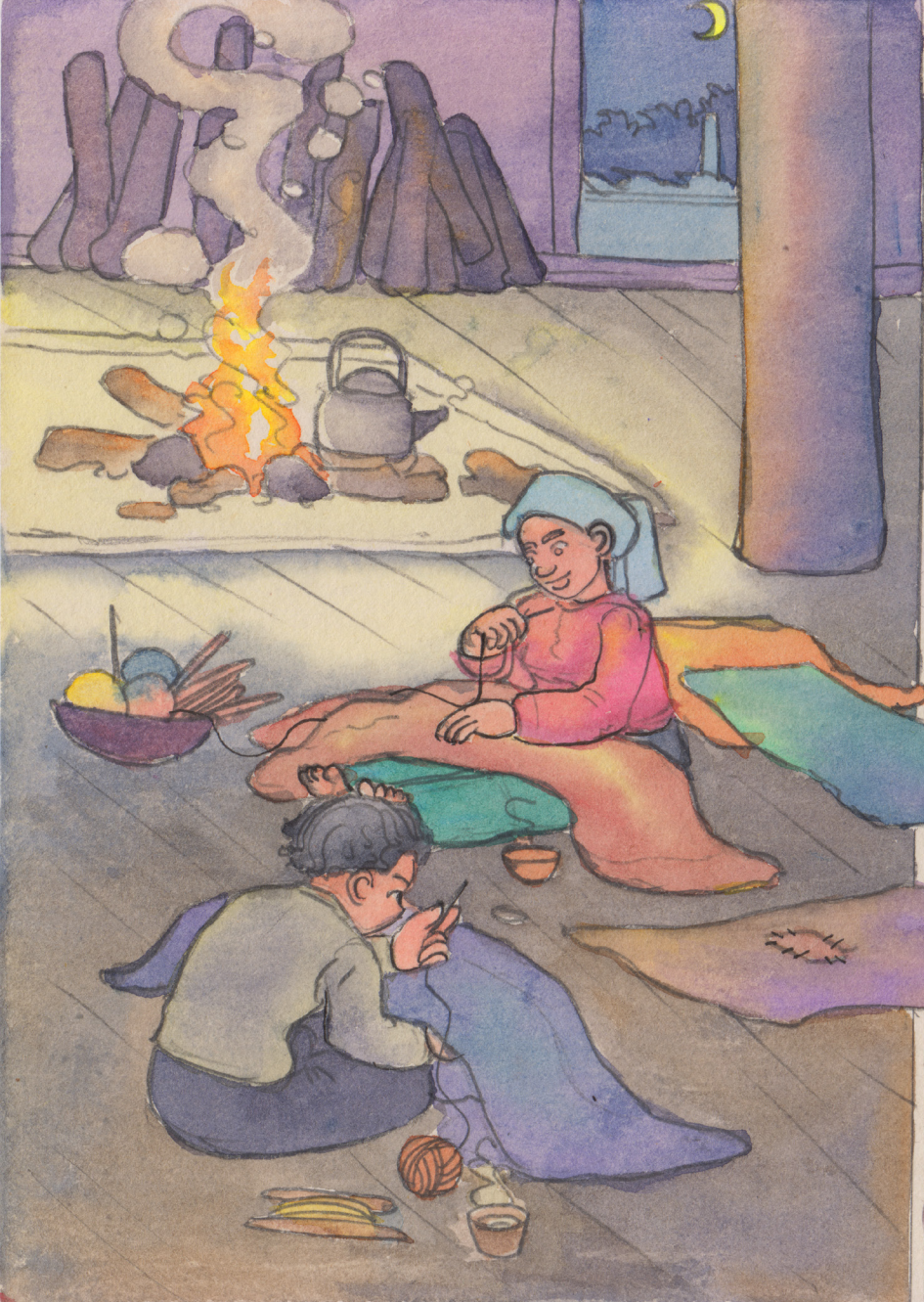
Dai re majaw “Hpawt ni gaw n hkrat mat hkra,” ngu nna madu jan hpe

“Hpawt ni gaw buri she gun sana re,” ngu nna tsun ai da.

“Ndai buri gun na re.”

“Buri kaba dik ai wa hkyen da ya rit,” ngu htet ai da.

Madu jan gaw dang masum shang ai lachyit buri hpe shana tup je ai shara hpe kaba ya ai da.

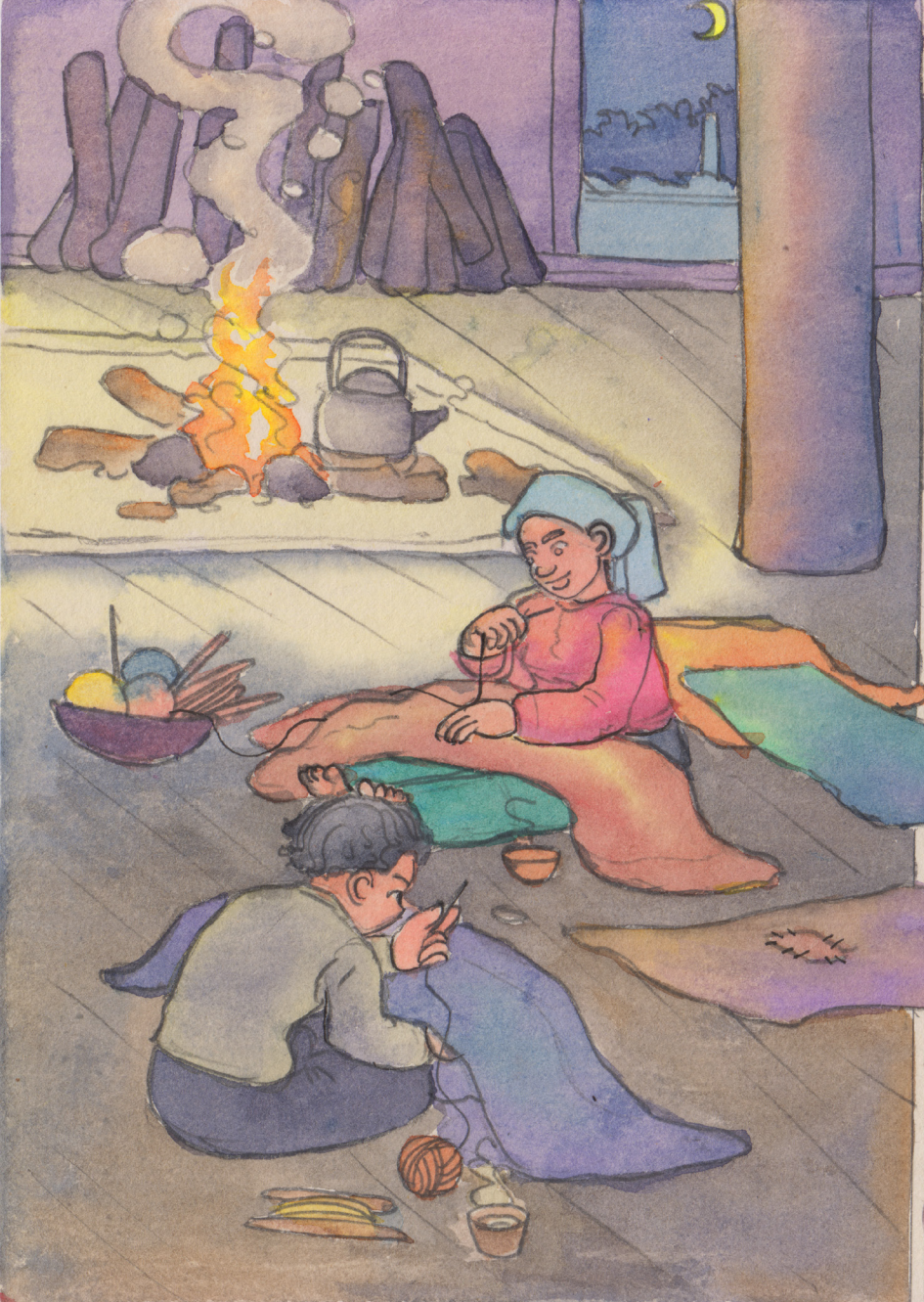
Shana tup kapa ya ai buri hte shi gaw rawt na matu shajin nga sai da.

“Dai ni gaw mani na zawn n byin hkra,” ngu

“Mani mung ngai hpang hkrat ai re,” ngu nna

“Dai ni gaw ngai hpang n hkrat hkra,” ngu nna

shi gaw dai hku myit ai da.

Shing rai nna jahpawt gaw jau jau dai buri dai gun nna sa mat wa
re shaloi

shi shawng du sai da.

“E, Hpan Wa Sagya e, dai ni gaw ngai shawng du ai law.”

“Ngai hpe dai ni gaw kadai hpe pyi rai n jaw shi yang”

“Ngai hpe ndai nchyan ngu na dai gaw ngai hpe she jaw dat rit.”

“Dai ni chyawm me gaw,” ngu nna dai hku sa tsun ai da.

Dai shaloi e Hpan Wa Sagya mung jaw ai da.

Shi mung buri kaba gun sa sai hte maren dai buri sa ja taw sai da.

Buri ja la ai hte maren, Hpan Wa Sagya gaw bang ya sai da.

Hpa gaw mi re bang she bang, bang she bang rai nna

buri she hpring hkra di nna bang dat ya ai da.

Tsawm ra nyi nga hkra gun mat wa ai da.

Dai shani gaw buri kaw re nga yang

hkaw mung n hkaw mat rai na gaw li ding yang rai sai da.

Li she li, gun magang li magang, li hkrai li nna she

shi gaw hto lam hkan wa lam kaw wa hkring nna she

hkaraw hpunggaw hte hka shi mung nga re dai kaw e wa hkring ai da.

Dai kaw wa hkring dat yang she

“Ndai ram ram li ai gaw dai ni na sut gan chyawm me gaw nta du
hkra ndai hte lu gun wa yang gaw grai hkrak sai,”

ngu shi myit hta gaw grai myit mada nga ai da.

“Dai ni na ndai ram ram li ai gaw kaning re sut gan wa re kun?”

ngu nna shi gaw bai hpaw dat yu ai da.

Buri shajup da ai hpaw dat yu yang wa amyi hkrai hkrai re ai nat ni
wa she rai taw nga ai da.

“Koi, nat wa she gun she gun ai re nga yang gaw, Ga, ya n jaw sai.”

“Ndai hte hte ting wa nta de du hkra gun wa yang gaw n byin sai,” ngu nna she

shi gaw dai hkaraw kaw mung “Maw, nang ndai kaw nga u!” ngu nna shaw kabai ai da.

Hpun kaba langai mi kaw bai du yang mung “Maw, nang ndai kaw nga u!” ngu nna dai hku na shaw kabai mat wa.

Hpunggaw langai mi kaw bai du yang mung “Maw, nang ndai kaw nga u!” ngu,

Bum langai mi kaw bai lai yang mung “Maw nang ndai kaw bai nga u!” ngu nna bai kabai shaw kabai shaw rai nna wa mat ai da.

Lam dingyang shaw kabai mat wa rai yang

tsawm ra mi gaw shaw kabai kau lu sai da.

Rai ti mung grai naw ngam taw ai da.

Buri kaba re majaw tsawm ra naw ngam taw nga ai.

Dai hpe gaw shi nta kaw mung nbang de da, npan de da, shara shagu

dai hku na shaw garan nna shara jaw ai da.

Dai majaw ya anhte Wunpawng sha ni na mungdan hta gaw

ja rawng ai, lungseng rawng ai, ya payin rawng ai ngu ai manu dan ai
nhprang sut rai ni grai grai rawng ai shara hkrai re.

Ndai gaw anhte na kaji kawa wa gun ayai mat wa ai sut gan ni re da.

Shing rai nna ya anhte bum shagawng hkan hkaraw nhkap hpun kaba
ni hkan e mung nat nga ai nga nna tsun ai.

Ndai ni mung anhte kaji kawa shaw kabai nna shara jaw mat wa ai ni re
nga nna hkai ma ai.

WUNPAWNG MAUMWI MAUSA

Kachin Folktales

